

Marijan Pušavec

Loser

Pravzaprav te je nedoločen vonj, ki je spominjal na gnila jabolka, spremljal že vso pot. Šele ko si prestopil špansko-francosko mejo visoko v Pirenejih, nekje tam, kjer je Roland s svojimi tovariši branil čast in slavo Karla Velikega, pa si mu znal določiti spomin. Zasi dral se je vate. Neke slike iz filmov, črnobelih, so se pojavljale v zavesti. Ko si jih skušal postaviti v neko prepoznavno zgodbo, ki se je vedno ponavljala, si se spomnil samo nekaterih imen, kakor Jules, Catherine, François, in vmes so se lepile nate druge zgodbe. Iz knjig. Visele so z vej, plapolale v tihem vetru, pele iz zvočnikov na postajah. Prepoznaval si obraze in oči, srečeval si že davno umrle in na smrt obsojene, lepe ženske in pohlepne moške, kakor vedno si se tudi tokrat skušal spomniti vseh imen psov Dostojevskega, pa se ti je kot zmeraj ustavilo pri Azorku. Vse ti je bilo že znano, vse si že videl.

Med tistim, kar si nekoč sanjal vedno znova, in tem, kar si videl, so bile nespoznave meje. Valovanje tresljajev, krči v želodcu, sploh pa gnus do vsega. Neko sredobežno, neosredotočeno čustvovanje brez smisla, zatavano in izmuzljivo, ki si se ga sramoval pred drugimi in ga izražal le ob priložnostih, ko si se čutil stisnjene ga v kot. Pravzaprav pa je bil to strah, podoben onemu, ki ga je imel Handkejev golman in ki ga ima človek, ki zaide v večji kraj, ne da bi imel za to pravi razlog.

Kdorkoli te je že vprašal po vzrokih tvojega potovanja, si se mu vedno drugače zlagal. Sram te je bilo, da bi mu povedal, da hočeš vonjati umazane ulice, mokre od poletnega dežja, hoditi po cestah in piti čaj v kavarnah, gledati ljudi in se drenjati z njimi po avtobusih, čakati na vlak, ki te bo popeljal kamorkoli, ker ti je potem že vseeno. Še sebi si komaj upal priznati, da greš srečevat lepe ženske, ki čakajo nate v vsakem mestu, v vsakem kupeju, in se potem noro zarivaš vanje. Ostaneš z njimi kakšen dan ali noč, se odpelješ potem popolnoma v drugo smer, gor do morja in potem nazaj na jug. Zaporedje sploh ni pomembno. Prideš v mesto, poješ rogljiček in spiješ kavo, prižgeš cigareto, ljudje te gledajo po strani, psi se te izogibajo, umiješ se v javnem stranišču, prtljago v kovčku nosiš s seboj, nimaš

denarja za napitnino. In one te sploh pogledajo ne. V resnici pa sploh nič ne poskušaš. Piješ svoje osmo pivo in sanjariš o naslednjem mestu. In zdi se ti, da vsi vejo o tebi.

Seveda pa ves čas ostane problematična tvoja resničnost. Kako govoriti, da boš povedal vse, in obenem povedati tako, da ne bojo vedeli, da si to ti, da sem to jaz? Izpostaviti sebe ali izpostaviti tebe? Tebe. Lepa sladoledarka ti zamolči odgovor. Gledaš jo sramežljivo tiho. Lepih žensk te je strah. Vse te mine, ko se zbujaš ob jutrih nenaspan in s tistim večnim vprašanjem: kam zdaj, kaj pa potem. Vedno znova tako. Enolično in nenaveličano. Nekaj si zapisuješ v notes, ki ima črn rob; nekaj takega, kar te bo spominjalo na sentimentalnost ob srečanjih, ki si jih umišljaš. Po pivu na tešče se razgovoriš, postaneš pogumen, predrzno jim gledaš v oči, včasih komaj čakaš večera in teme, da lahko opraviš z rokami sam, kar te peče. Potem je le še huje. Mine te želja, ko si z žensko. Z njo greš, ker te peče, brez prave želje. Slačiš jo navdušeno, rad bi hitro, vse naenkrat, grizeš in ližeš, stiskaš do bolečine, ponoriš. Potem v tebi vse uplahne, domišljaš si, kako bi bilo z žensko, ki si jo srečal danes. Bila ti je všeč. Kako bi jo lahko imel rad. Potem naenkrat zavohaš prepoteno kožo in po urinu zaudarjajoče mednožje, neugledne bingljajoče prsi, nesorazмерно telo, zavohaš mastne lase in bi kar pobegnil. Nazaj čez mejo, nekam na drugo stran reke, v drugo predmestje, na novo pivo.

Zreš na polja sončnic. Dan je visok, na zahodu dežuje, vonji v vagonu so postani, smrdi po ljudeh in cigaretneh ogorkih. Prelistavaš *Travniško kroniko* in se čudiš Andričevemu miru in spokojnosti, neusmiljeni dobrohotnosti, s katero niansira fresko nekega časa in ljudi, ki so v prvem planu podobe. Čez tire steče majhen bel zajček. Vozite se ob eni reki navzgor do mesta, kjer boš izstopil, poiskal poceni prenočišče in se razgledal po eni ali dveh ulicah. Dolgo ne boš mogel zaspati, ker te bo strah jutra in starih vprašanj, ki povzročajo krče v želodcu. Potem niti cigarete ne pomagajo več. Nič ti ne pomaga. Včasih te razvedri sonce, še večkrat luna, če je že ravno njen čas, sploh noči, ko se tudi v tebi nekaj uskladi. Čustvovanje je tedaj v tonusu, še malo pa bi počilo. Vse se odvija v hrupu, vendar je v tebi tišina. V zvokih od zunaj ni pesmi, ni ritma, ni melodije. So neke besede o ljudeh, o ljubezni, o ženskah, o davnem srečanju, o morski obali in mrtvecih, ki plavajo v reki. Odrecitirano potvorjeno življenje, ki ga že poznaš. Saj, toliko bi povedal, pa molčiš in zreš. Topo ali veselo, tiho si in največkrat ti je še težko vprašati za pot. Zato se raje voziš z vlaki.

Ampak z ljubeznijo gledaš okoli sebe. Vonjaš njihov zrak, hodiš po stopinjah svojih junakov, ki so umrli čisto navadne smrti, le da običajno prezgodaj, recimo še osamljeni in zapuščeni, namenjeni kdove kam, s kakšno vstopnico za kino v žepu, z nekaj srebrnega drobiža,

z umazanim robcem in hudo žalostnimi očmi. Na njihovi sledi si in sanjariš o svetu narejenega blišča, svetlobnih reklam, lepih žensk, ki jih osvajaš s svojo balkansko modrostjo: Čuti, lezi i tucaj. Zdaj te ni več sram. Le nekam hudo ti je, ker so ti junaki ušli in ker nisi ostal kako noč dlje v hotelu. Mogoče bi tedaj začutil nekaj Antoineove stiske, ko pričakuje Anino pismo kadi cigareto za cigareto, plehkobo v grlu spira z dolgimi požirki rjavkasto obarvane neidentificirane pijače, in ko pismo prispe, doživi olajšanje. V njem stoji, kar bi ji napisal sam: Hočem te videti. Tako pa si se večer za večerom selil, da te ne bi prepoznali in ti pričeli ponujati usluge, na katere si potihem tako upal.

Mrakobna sivina ti je bila še najbližja, tudi pročelja umazanih in razpadajočih hiš, ker si za njihovimi okni slutil vse tiste usode, ki so resnične in ponovljive v vsakem od političnih ali socialnih sistemov. Ogledoval si se v izložbah, v vseh mogočih ogledalih, fotografiral si v odbleskih svetlobe spoliranih avtomobilov in v vzvratnih ogledalih. Ko si nekoč davno za tem v temnici v kleti razvijal film za filmom, si se čudil, ker te nikjer ni bilo videti. Na vseh pozitivih je bila neka siva lisa, kot se naredi v kratkem zatišju ob jutrih po deževni noči, ko se dan še ni naredil do kraja. Barve pa nobene. Pravzaprav tako kot v filmih, ki si jih gledal nekajkrat zapored. Zato, da si vedno znova podoživljal prve vtise, ki so bili najmočnejši. Tedaj ti je bilo jasno, da nisi noben pesnik, da si čisto običajen človek. Strah in tresavica. Pogled, ki gleda. Široko odprte oči in zadrženo grlo. Brez domišljivosti in praznih dialogov. Brez čustva pravzaprav. Kot tujec, ki pride v mesto, se razgleda, poišče kakšen lokal s hrano in poceni pijačo, naleti na kakšno osamljeno in pozabljeno žensko, jo posluša pozno v jutro in se na koncu ljubi z njo. Zjutraj ona odide na delo, pusti ga v sobi in se vrne v zgodnje popoldanski svetlobi, oblečena v obleko z rožastim vzorcem, malce utrujena, vendar vesela, da ga še vedno vidi. Prinese mu hrano in nekaj konzerv piva, skupaj pripravita kosilo, ki je že večerja, ona postavi na gramofon nek daljen in sentimentalni blues še iz »tistih« časov. Pogovarjata se, napijeta se ga, potem se spet ljubita. Naslednje jutro njej ni treba na delo. Zajtrkujeta v postelji in se spet ljubita. Ko končno le vstaneta in sedeta za mizo v kuhinji, ki jo je opremila z lastnimi prihranki, mu omeni, da bi bilo dobro, če bi si poiskal kakšno delo. Tujcu ostaneta potem samo dve možnosti: ali zares verjame v takšno srečanje in si poišče delo ter oženi osamljeno žensko in ji naredi otroka, ali pa ne zaupa srečnemu koncu, pobere cunje in sede na prvi vlak in čao in zbogom, se vidiva še kdaj, oglasi se, kadar prideš mimo. Takšni so ti bližji. Poznaš njihovo željo in potrebo po ženski, domu, hrani, toploti, a poznaš še močnejšo potrebo, ki je v nuji napolniti svojo izpraznjeno dušo z kdove čim. Zato slediš njim. Takim brez razloga, tja v en dan. Prav zato, ker poznaš njihove potrebe in želje. Tako ali tako pa je vse pre-

puščeno notranjim zakonitostim naključij. Ti si le zato, da mimo svoje zavesti izbiraš med njimi in se odločaš za pekel ali nek edenski vrt, namišljen in minljiv kakor ivje sredi mediteranskega poletnega jutra.

Vtis ob sliki moža iz nekega filma vse bolj beži od tebe. Megli se in že ne veš več, kako se je v resnici zgodilo in kaj resnici pritikaš sam, ko podaljšuješ doživetje, ki te je zamaknilo vase. Sploh pa se večkrat zalotiš, da si prav nesrečen, če ne slišiš v sebi svojega notranjega glasu, ki ti pravi, kaj je res in kako je prav, da ravnaš. Kot da bi preveč mislil in se premalo prepuščal vsakemu hipu posebej. Zato na silo kracaš v notes. Sicer pa si vedno bolj sam.

Potem je vsa procedura že bolj ali manj jasna. Odideš v kino, ko te sploh ne briga, kaj vrtijo. Usedeš se v trinajsto vrsto v sredini, čakaš nikogar, ki ne pride, in se prepustiš muziki, ki privalovi izza velikega platna. Takrat je vsebina filma nepomembna. Vedno zaspiš v svoje sanje, ki se enako ponavljajo, odkar si prvič vstopil v Center s takim namenom. Potem svetloba dobi svoj pravi čar šele na večer, ko se usedeš pod lipe na robu mesta in piješ bogve katero pivo že, se ozi-raš za ženskami, ki odhajajo v isto smer, vedno mimo tebe v neznanu. Kakor da bi bil neviden in ništrc sredi lepote mesa, ker je poletje in se ženske prav lepo napravljajo. Sanjaš eno prav zajebano štorijo, vedno isto, v kateri dežuje. Vrneš se domov, pravzaprav tja, kjer lahko zastonj prespiš in požreš prenekatero besedo nezaupanja. Ko si telefoniral vsem številkam, ki jih zmeraj nosiš s seboj zaradi policajev, si vedno razočaran, ker se nihče ne oglasi in potem stavek iz zadnjega odstavka, ki stoji na koncu, dobi svoje zaresni pomen. Trobente jokajo v nekem prostoru zelene svetlobe, ki si ga zapustil zaradi svojega razuma, ki ti vedno prigovarja, kdaj imaš zadosti. Ko si pregledal vse fotose nedosegljivih deklet iz nekega izmišljenega sveta, se zdiš samemu sebi kot taksist v zgodbi umrlega prijatelja in se voziš zaprtih oči po vaški cesti in se zvrneš na ograjo sredi toka zavesti — vse mine. Pil si seveda zato, da bi bolj jasno zapisal, kar te obdaja vso to noč, ko kani deževati in si sam s svojo emocijo, ki te vleče in podaljšuje po neki slepi ulici kakor razvlečeno kozlanje. Pravzaprav si srečen, ker imaš svojo zgodbo, ki se nikoli ne konča. In se vedno ponavlja. Le formati so drugačni.

Jok trobent. Zadnji sprehod s kolesom v noči. Zaspano mesto. Neke luči v zgornjih nadstropjih. Utripanje pisalnega stroja, ki preglasi dež v listih trepetlike pod oknom. Nič ni izmišljeno. Kri svojih kapilar zapisuješ v besede, ki so namenjene drugim. Ena prostitucija za nič.